

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 12.09.1984, sp. zn. St 1/84, ECLI:CZ:NS:1984:ST.1.1984.1

Číslo: 13/1985

Právní věta: Pachatelem trestného činu poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. nebo přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech může být i občan prodávající rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody ve smyslu § 23 odst. 2 zákonů České národní rady č. 127/1981 Sb. a Slovenské národní rady č. 130/1981 Sb., o vnitřním obchodě.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 12.09.1984

Spisová značka: St 1/84

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Poškozování spotřebitele, Přečin proti zájmům socialistického hospodářství

Předpisy: 140/1961 Sb. § 121 150/1969 Sb. § 2 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 13/1985 sb. rozh.

Stanovisko

k zajištění jednotného výkladu zákona

(Nejvyšší soud ČSSR č. [St 1/84](#) z 12. 9. 1984.)

Nejvyšší soud Československé socialistické republiky v pětičlenném senátě zaujal v neveřejném zasedání dne 12. září 1984 podle § 27 odst. 1 písm. c) zák. č. 36/1964 Sb., o organizaci soudů a o volbách soudců ve znění vyhlášky č. 19/1970 Sb. k otázce, zda trestného činu poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. nebo přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech se může dopustit i občan prodávající rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody, toto

stanovisko:

Pachatelem trestného činu poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. nebo přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech může být i občan prodávající rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody ve smyslu § 23 odst. 2 zákonů České národní rady č. 127/1981 Sb. a Slovenské národní rady č. 130/1981 Sb., o vnitřním obchodě.

Odůvodnění:

Trestní kolegium Nejvyššího soudu České socialistické republiky ve svých zprávách o výsledcích prověrky praxe soudů České socialistické republiky při rozhodování o trestných činech proti hospodářské soustavě a o trestných činech úplatkářství sp. zn. Tpj 77/75 a o výsledcích průzkumu a zhodnocení praxe soudů České socialistické republiky při rozhodování o trestných činech proti hospodářské soustavě podle hlavy druhé oddílu prvního zvláštní části trestního zákona a o odpovídajících přečinech sp. zn. Tpj 156/83 vyslovalo právní názor, že pachatelem trestného činu poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. nebo přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech nemůže být osoba, která je oprávněna bez povolení prodávat rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody (§ 6 odst. 1 vyhlášky ministerstva vnitřního obchodu č. 13/1968 Sb. a od 1. dubna 1982 § 23 odst. 2 zákonů České národní rady č. 127/1981 Sb. a Slovenské národní rady č. 130/1981 Sb., o vnitřním obchodě). Naproti tomu Nejvyšší soud Slovenské socialistické republiky zastává opačný názor, že totiž i taková osoba může být pachatelem trestného činu poškozování spotřebitele podle § 121 odst. 1 tr. zák. nebo přečinu proti zájmům socialistického hospodářství podle § 2 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech.

Předseda Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky po vyjádření generálního prokurátora Československé socialistické republiky, ministrů spravedlnosti České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky a předsedů Nejvyššího soudu České socialistické republiky a Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky přikázal podle § 27a odst. 1 zák. č. 36/1964 Sb., o organizaci soudů a o volbách soudců ve znění vyhlášky č. 19/1970 Sb., tuto právní otázku pětičlenného senátu Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky k zaujetí stanoviska k zajištění jednotného výkladu zákona.

Generální prokurátor Československé socialistické republiky má za to, že i rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody jsou zbožím ve smyslu § 121 odst. 1 tr. zák. a § 2 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech. Poukázal na to, že ustanovení § 23 odst. 2 zákonů o vnitřním obchodě se vztahuje jen na zboží taxativně tam určené, u něhož se předpokládá soustavný a opakovaný prodej, obdobně jako u výrobků uvedených v § 24 odst. 1 citovaných zákonů.

Ministr spravedlnosti České socialistické republiky odkázal na ustanovení § 37 odst. 2 zákonů o vnitřním obchodě, podle kterého státní obchodní dozor se vztahuje i na občany, kteří prodávají rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody, a na část pátou citovaných zákonů, v níž jsou stanoveny sankce za přestupky při prodeji zboží občany. Rovněž ministr spravedlnosti Slovenské socialistické republiky zdůraznil, že zákony o vnitřním obchodě umožňují postih občana, který poškozuje spotřebitele na ceně, sortimentu, jakosti, množství nebo hmotnosti zboží, za přestupek při prodeji zboží občany; uvedené zákony přitom nevylučují postih takového občana za trestný čin nebo přečin, pokud postih za přestupek by byl nedostatečný.

Předseda Nejvyššího soudu České socialistické republiky upozornil na to, že oprávnění provozovat obchodní činnost k uspokojování potřeb občanů mají pouze subjekty uvedené v zákonech o vnitřním obchodě. Vedle organizací k nim patří i občané, kteří jsou oprávněni v rozsahu a za podmínek stanovených v těchto zákonech nebo ve zvláštních předpisech prodávat zboží. Takovou jejich činností je založen na úseku vnitřního obchodu vztah mezi prodávajícím a spotřebitelem, na nějž dohlíží státní

obchodní dozor. V této souvislosti odkázal též na výměr Českého cenového úřadu a Slovenského cenového úřadu č. 1072662) 1982 o nejvyšších přípustných cenách ovoce a zeleniny z vlastní výroby a lesních plodů při prodeji tohoto zboží občany.

Podle názoru předsedy Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ustanovení § 121 odst. 1 tr. zák. a § 2 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech dopadají na každé úmyslné jednání, jímž se poškozují spotřebitelé. Občan vystupuje v postavení spotřebitele nejen při nákupu zboží v prodejně socialistické organizace, ale i tehdy, když kupuje zboží od osoby, která je oprávněna prodávat v maloobchodní síti na vlastní účet po domácku vyrobené nebo zpracované výrobky na základě povolení národního výboru a bez povolení rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody.

Senát Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky po přihlédnutí k těmto vyjádřením zaujal stanovisko:

Ustanovení § 121 odst. 1 tr. zák. o trestném činu poškozování spotřebitele a § 2 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. o přečinu proti zájmům socialistického hospodářství jsou určena k ochraně řádné činnosti organizací (subjektů) provozujících prodej zboží a poskytujících služby. Současně zajišťují ochranu spotřebitele – jednotlivce před jakýmkoliv poškozováním, zejména v důsledku předražování zboží nebo šizení na jeho sortimentu, jakosti, množství nebo hmotnosti.

Podmínky provozování obchodní činnosti ve vnitřním obchodě, jakož i práva a povinnosti orgánů, organizací a občanů na tomto úseku, jsou upraveny zákony České národní rady č. 127/1981 Sb. a Slovenské národní rady č. 130/1981 Sb., o vnitřním obchodě. Podle nich mohou bez jakéhokoli omezení provozovat obchodní činnost k tomu účelu zřízené socialistické organizace řízené ministerstvy obchodu, Českým a Slovenským svazem spotřebních družstev nebo národními výbory.

Za podmínek stanovených v těchto zákonech nebo zvláštních předpisech je oprávněn provozovat maloobchodní prodej zboží i občan. Občané mohou prodávat vlastní a po domácku vyráběné nebo zpracované výrobky na základě povolení národního výboru, které uděluje místní národní výbor, v jehož územním obvodu má být prodej provozován, a rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody i bez povolení, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak (§ 23 a 24 zákonů o vnitřním obchodě).

Přitom stejně jako u socialistických organizací provozujících obchodní činnost je také u občanů, kteří prodávají uvedené zboží, prováděn státní obchodní dozor. Příslušné orgány zejména dozírají, zda jsou dodržovány stanovené podmínky provozování obchodní činnosti organizacemi nebo prodeje zboží občanem, zda je dodržován stanovený sortiment, množství, jakost, hmotnost a cena zboží, prodejní doba a další podmínky a povinnosti stanovené k ochraně zájmů občanů ve vnitřním obchodě (§ 37 odst. 2 cit. zák.). Poškozování na ceně, sortimentu, jakosti, množství nebo hmotnosti prodávaného zboží při prodeji občany je postižitelné jako přestupek (§ 49 odst. 3 písm. b) cit. zák.). Výkon státního dozoru i sankce v případě poškozování občanů (kupujících) se uplatní jak u zákony dovoleného prodeje zboží občany na základě povolení národního výboru, tak u prodeje zboží občany, k němuž se nevyžaduje povolení. K tomu je třeba dodat, že cenovými předpisy Českého cenového úřadu a Slovenského cenového úřadu, publikovanými v Cenovém věstníku Federálního cenového úřadu, Českého cenového úřadu a Slovenského cenového úřadu v částce 36 roč. 1982, je upravena cena za rostlinné výrobky z vlastní výroby a lesní plody, a to tak, že je stanovena jejich nejvyšší přípustná cena; okresní národní výbory mohou pro určitou oblast stanovit i jinou nejvyšší přípustnou cenu s přihlédnutím ke konkrétním podmínkám zásobování na vnitřním trhu v této oblasti.

Z uvedené zákonné úpravy vyplývá, že subjekty právních vztahů v obchodě provozujícími prodej zboží, přitom s obdobnými právy a povinnostmi, jako mají socialistické organizace zřízené k obchodní

činnosti, jsou i občané, kteří prodávají na základě povolení národního výboru vlastní po domácku vyráběné nebo zpracované výrobky a kteří prodávají rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody a provozují tak prodej zboží, k němuž se nevyžaduje povolení.

Ochranu podle ustanovení § 121 odst. 1 tr. zák. o trestném činu poškozování spotřebitele a podle § 2 písm. a) zák. č. 150/1969 Sb. o přečinu proti zájmům socialistického hospodářství je tedy nutno vztahovat i na řádné provozování obou forem zákonem dovoleného prodeje zboží občany. Pachatelem uvedeného trestného činu proto může být i občan prodávající rostlinné a živočišné výrobky z vlastní drobné zemědělské výroby a lesní plody ve smyslu § 23 odst. 2 zákonů České národní rady č. 127/1981 Sb. a Slovenské národní rady č. 130/1981 Sb., o vnitřním obchodě.

Drobné poškozování spotřebitelů při prodeji zboží občany, jehož nebezpečnost pro společnost je nepatrná, je přestupkem při prodeji zboží občany podle § 49 odst. 3 písm. b) zákonů České národní rady č. 127/1981 Sb. a Slovenské národní rady č. 130/1981 Sb., o vnitřním obchodě.